

1999. október–november

II. évfolyam, 7. szám

A sokoldalú papírhajó

Fregatt Dióklap

KEDVES OLVASÓ!

Újra itt vagyunk! Mostani, összevont számunk – noha fagyos címsoraiban már a telet idézi – az ős eseményeiről számol be: Olvashattok benne az iskolai történeésekről, például az elsősök Lúdas Matyi előadásáról, a futónapról, focimeccsről... De szétnéztünk a „nagyvilágban” is, jártunk moziban, színházban, olvastunk könyveket, bepillantottunk a vakvezető kutyák életébe és a rádiózás rejtelmeibe... Tőlünk azt is megtudhatjátok, hogy milyen az Indiai Köztársaság Nagykövetségének munkatársaként dolgozni vagy, hogy mi történt a hatmilliárdadik halandóval... Sőt, megihattok velünk egy bögre azúrt is... És ez még csupán ízelítő a tartalomból. Kellemes olvasgatást!

Ja, és még valami. Legújabb számunkban a már megszokott rovatok és alrovatok mellett újdonságokkal és a szokottnál több rejtvényvel, illetve pályázattal találkozhattok. Várjuk tehát megfejtéseiteket (a jutalom ezúttal sem marad el)! Az első rejtvény: Hova raktuk ki a Palackpostát a sulí épületében?

Közlemény: A Fregatt szerkesztősége nyílt szerkesztőségi ülést tart a közeljövőben, ahol az iskola érdeklődő tanulóinak mutatjuk be a szerkesztőségi munkát – hogyan születnek a cikkek, hogyan lesz a cikkekből újság... Szeretettel várunk mindenkit, aki részt akar venni a munkában (fizetés a májusi Fregatt 47. oldalán meghirdetett feltételek alapján), ötleteinek, konstruktív véleményének kíván hangot adni, vagy csak egyszerűen kíváncsi. A helyszínt és az időpontot hamarosan kiplakátoljuk a 3–4. lépcsőfordulóban.

Vitorlát fel, és irány a tenger!

Rózsa Dávid

határok nélkül

– rendhagyó levél kétszáznegyven forintról –

„kicsit impulzív a gyerek” – hallom a tévében, és nem egészen értem; talán meg kéne ismételní ezt a mondatot, hogy elemezhessem, értelmezhessem;

„kicsit impulzív a gyerek” – hallom, és tombol bennem a düh; egy nappal korábban pedig remekül szórakoztam; néztem a színes ruhákba öltözött olaszokat, görögöket, franciákat, svájciakat, szlovénokat és magyarokat; nevettem vízbe-csobbanásukon, felnöttek játékán határok nélkül; csodálkoztam, és arra gondoltam, talán mégis emberek vagyunk; hétfő este aztán érkezett a nap híre: két tizenhároméves (tehát nem büntethető) állampolgár agyonvert egy hajléktalant; kétszáznegyven forintért szétrúgták a testét; fejét szétzúzták a betonon;

„kicsit impulzív a gyerek” – hallom, és nem hiszek a fülemnek; fáradt vagyok, karom zsibbadt; valamiért, valakinek mégis írok, tompán, fésületlenül

– rózsa dávid

NÉGY NEMZEDÉK FOCIJA

Családunk fociszerető ágának története valamikor a 30-as években kezdődött – akkoriban köszöntött be a magyar labdarúgás első korszaka.

Feltétlenül dédapámat, Rezsőkét kell elsőként megemlítenem, aki azon kívül, hogy egy egyeneset sem tudott a labdába rúgni, főként azzal írta be nevét a sporttörténelembe, hogy néha Bodolának szólította nagyapámat. Márpedig nagyapám óriási tehetség volt (ha nem is akkora, mint a többszörös válogatott nagyváradi klasszis) – még manapság is csak hajszállal gurít az üres kapu mellé. Kiskorában majdnem leszerződtek a NAC (Nagyváradi Atlétikai Club) törpe-csapatába. Talentumát igazolja az is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának válogatottjába is bekerült. Igaz, az MTAK csapata vereséget szenvedett a Széchenyitől, de a sportban ilyesmi is előfordul néha. (Istenem, a norvégok is megverték kétszer a brazilokat...)

Ezen a meccsen egyébként már apám is játszott. Mindmáig ő a hatalmas tehetségekkel megáldott Rózsa-dinasztia legfényesebben ragyogó csillaga. Dekázni még ma is úgy tud, hogy bármelyik zöldséges megirigyelhetné. Igazán emlékezetes marad az a pillanat, amikor a nedves pályán igazi angolos becsúszó szerelést hajtott végre, aztán a pályát övező drótkerítésig meg sem állt - ennek a nagy találkozásnak köszönhetően a jobb lábából néhány percig kiállt a vasszerkezet. (Nyomai máig megtekinthetők.)

Nagybátyám igazolt játékos volt a genfi Saint Jean csapatában. Hogy hogyan került oda, az hosszú történet; mindenesetre centerként igazi élményt jelentett az a megmozdulása, amikor – visszafelé futva az ellenfél kapujától – a kapus fejberúgta a labdával, amely azonnal bepattant a hálóba.

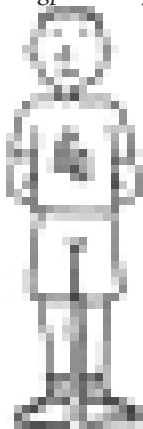
Öcsém a több éven át országos első MAC (Margitszigeti Atlétikai Club) egyik ificsapatát erősítette mindenesként. Ha valaki éppen beteget jelentett vagy sérült, az edző három percre betette őt a keretbe. Így fordulhatott elő Rózsa Ádám neve egy mérkőzésen belül középhátvédként, baloldali középpályásként vagy jobbcsatárként – attól függően, hogy épp mire (kire) volt szükség. Testvérem tehát igazi univerzális focista, aki ezenfelül többszörös osztály- és iskola-válogatottságig vitte. Nemrég vonult vissza; jelenleg tenorkürtön játszik (eszembe jut a Somló-dal: *„Játszottam lányokon és fúvós hangszeren...”* – a fúvós hangszert már én is kipróbáltam).

Ami engem illet, elég, ha annyit mondok: karrierem meredeken ível fölfelé.

Igazán nagyot és jelentőset azonban a gombozás és a csocsózás területén alkotott a család. E játékokban apám verhetetlen. Gyerekkorában hatalmas, ormótlan gombokat használt – és nem ám úgy, ahogy manapság szoktak, vonalzóval, hanem körömmel. Játékosállományának magját az Aranycsapat, valamint a Moldova-féle Váci utcai Bányász tagjai (Halász, Vadász, Madarász és társaik) képviselték. *A régi szép idők...!*

Mi, az ifjabb nemzedék, viszont roppant mód elkényelmesedtünk. Fényesített felületű, középvonallal és egyebekkel tarkított terepen játszunk. Öcsém kedvence a Siófok, az enyém a Juventus. A mérkőzéseket egy Szepesi-kvalitású riporter szokta közvetíteni; valahogy ilyenformán: *„Soós Krisztián Pest Rolandnak adja a labdát, Pest továbbítja*

Kovács Béla felé, Torricelli közbelép, Zidane-hoz passzol, Juhász Tamás nekiütközik; Di Livio készülődik a szabad-rúgáshoz, Del Piero beáll a sorfalba, a jól megcsavart labda megpattan rajta, Posza tehetetlenül áll, góóóóóóóó!"

A labdarúgás pengetős és dzsojsztikos változatában én vagyok a király. Régebben világbajnokságokat is lebonyolítottunk Commodore 64-es gépemen (olyankor Ománnak és Kamerunnak úgy 10-11 gólt rámostam be, és a németeket is megvertem – hogy Linekernek ne legyen igaza). Tavaly azonban az öcsém ráült a monitor csatlakozójára; azóta a számítógép (és rajta a *Giana Sisters*, az *Usagi* és még egy csomó kincs) használhatatlan, mert a sárga Junoszty-tévé nem Commodore 64-kompatibilis.

Sebaj.

Többé ugyan nem lehetek világbajnok, de a remény örökké él.

Mert siófoki futballfesztiválok, ferencvárosi gálák; szakosztályok és szövetségek elnökei, alelnökei, alelnök-helyettesei és azok helyettesei; a német másod-, harmadosztályban tréningező hazánkfiak; a moldávok meg kukutyiniak ellen izzadságszagú döntetlent elérő sztárocskák jöhetnek, mehetnek, futkoshatnak, kiabálhatnak – a tökmag a téren felpályáról bevágja a bőrt a lécz alá.

– Rózsa Dávid

UTCAI FUTÓVERSENYEK avagy a sok elpuhult Fazekasos

A Fazekasban sokan úgy gondolják, hogy mindenkinek fel van pumpálva az agya, de a teste egy nagy nulla, noha ez egyáltalán nincs így. Még az utcai futásokon is lehet Fazekasosokkal találkozni. Én már több ilyen futáson részt vettem, de még soha nem sikerült beképzelt testű „álomfiúkkal” összefutnom, akik másokat puhánynak tartanak.

Szeptember tizennyolcadikán volt a Samsung Futófesztivál (már ötödszörre rendezték meg!), ahol mindenféle Fazekasossal lehetett találkozni (kockákkal, biológus-jelöltekkel, ifjú jogászokkal és közgazdászokkal). A táv öt km volt, ami nem sok, könnyen teljesíthető még egy egy éve semmilyen sportot nem űző, elhízott, másodikos csaj (én) számára is. A legjobb utcai futások a nők számára megrendezett megmérettetések, ahol majdnem annyi fiú van, mint lány! Nagyon vicces és ötletes jelmezeket tudnak a fiúk magukra ölteni! (Melltartó, szoknya, kendő a fejen, smink: rúzs, szemfesték, stb.) Mindig van egy-két emberke, aki görkorcsolyával vág neki a távnak, csak sajnos a pesti utcák nincsenek elég jó állapotban a görkorcsolyázáshoz. Aki veszi a fáradságot és elindul egy ilyen futáson, az kényelmes légtalpas sportcipőt vegyen fel, mert a lábnak nem tesz túl jót az aszfalton való futkározás. Miután sikerült teljesíteni a kiírt távot, az ember vállon veregetheti magát, miközben izzadtan, piros fejjel, hűsítő italt iszogot egy légkondicionált helyen (de legalább árnyékban).

Jó futást mindenkinek!

– Liliom

MEGSZÜLETETT

Kétezer éve (vagy kétezer-négy, nem tudom már) világra jött a gyermek. Keleti bölcsek érkeztek hozzá, égi csóva és angyali jelenés előzte meg jövetelét. Cselekedeteire, csodatevéseire és Golgota-útjára még most is tisztán emlékszünk, még akkor is, ha néhányan kételkedünk a hitelességében.

Ma, Krisztus után 1999-ben, október hó 12. napján, Ljubljánában megszületett a hatmilliárdadik halandó. Istálló helyett kórházban, messi látogatók helyett családi körben, és angyalok helyett az egyik világszervezet ajánlásával. Mert a mai változó világban – különösen a „fejlődő” országokat tekintve – szinte lehetetlen pontosan megmondani, hányan is élünk és halunk e Földön. A legjobb, amit tehetünk, hogy egy mit sem sejtő csecsemőt kinevezünk tiszteletbeli hatmilliárdadiknak.

Az emberiség az egymilliárdos álomhatárt 1837 körül érte el. 1927-ben, a nagy gazdasági válság közepén nőtt ez az érték a kétszeresére, míg 1960-ban az embertömeg lélekszáma hárommilliárd fölé emelkedett. '74-ben, '87-ben és '99-ben ismét átugrottunk egy milliárdot. (Érdekesség, hogy *százmillió* ember már Krisztus korában is élt a Földön, hisz' a Római Birodalom ennek 70%-át tette ki.)

Az utolsó két rekordadat is mutatja, hogy másodpercenként több, mint két és fél fővel gyarapszik az emberiség (kb. 5 csecsemő születik, és 2,5 ember hal meg ennyi idő alatt). Ez persze minket, magyarokat nem vigasztal, hisz' évenként elfogy népességünk 1%-a. Úgyhogy nálunk nem lesz egyhamar se népességrobbanás, se tömeges éhínség.

Világviszonylatban viszont számolni kell azzal, hogy a földi földek terméshozama nem nő olyan mértékben, mint a földlakók lélekszáma. A korszerű mezőgazdasági módszerek ideig-óráig még késleltethetik a törést, de hosszútávon csak az átfogó önkorlátozás és a stabil egyensúly jelenthet megoldást, nem pedig az egyre magasodó felhőkarcolók és a sűrített buszjáratok. A környezet védelme és az új energiahordozók felkutatása mellett a túlszaporodás megfékezése lesz a harmadik évezred legégetőbb problémája.

Most pedig térjünk vissza arra a fiúgyermekre, aki Szlovéniában rekordot döntött. A nevét nem ismerjük, mint ahogy nem jut el hozzánk a vele egy órában született másik húszezer csecsemő neve sem. Egészségi állapota kielégítő, a szülei elégedettek (sajnos a másik negyvenezer közt sok a kétségbe eső). A fiú valószínűleg nem érti, mi ez a sürgésforgás körülötte, miért kell különböző nagykövetekkel kezét ráznia ahelyett, hogy édesanyja öleiben sóhajtozhatna. Mire elég idős lesz, hogy megértse, talán összejön az újabb milliárd, és őrá már senki sem fog emlékezni.

Egy mondás szerint az embernek meg kell küzdenie azokkal a világra okádott milliókkal, akik szintén önmagukat keresik. Egy másik közhely viszont úgy tartja, hogy minden ember egyedi, megismételhetetlen és ennél fogva csodálatos. Dakota ide vagy oda, a Földön kívüli szemlélő csak sok kicsi, kétlábú, egyfejű (együgyű?) lényt lát, melyek napi életciklusa többnyire a rohanásra szimmetrikus (alszik, eszik, rohan, eszik, alszik). Vajon milyen közelről és milyen hosszan kell figyelnie, hogy eldönthesse: Te a millióba vagy a milliárdba tartozol?

– *Peter Taylor*, 1999. október 13.

EGY GSEPP INDIA

Augusztus 11-én nemcsak a Nap fogyatkozott, de némelyek táncestet is rendeztek, mint például Györgyjakab Edit, az Indiai Köztársaság Nagykövetségének munkatársa. A Babnal Táncegyüttes és Énekkar móri előadását alkalmam volt megnézni, és lenyűgözött a színvonalas produkció.

Majdnem egy órán keresztül táncolt, zenélt és énekelt ez a nagyon színvonalas indiai csapat. Táncaik közül legjobban a *Sastang* tetszett, amelyben az asszonyok fejükön egy pohár vizet tartanak, azon egy égő lámpásokkal teli tálcat egyensúlyoznak, és közben testük nyolc pontjával meg kell érinteniük a földet az istenek előtt, s még egy kendőt is fel kell venni a földről a szájukkal! A másik legélvezetesebb táncuk a *Parat Nritya*: ezt a férfiak járják, közben a fejük fölött egy-egy réztálat pörgetnek, és néha „átpasszolják” egymásnak. Ezzel *Vishnu* istent játsszák el, aki kiemelkedett az Indiai-óceánból, a feje fölött pörgetett egy *csakrát*, majd hirtelen eldobta. A „frizbi” legalulta egész Dél-Indiát, és csak a Himalája állította meg: így jött létre a monda szerint a Dekkán-fennsík.

Nagyon tetszett az, amikor eltáncolták a következő történetet: „Ez a dal egy öreg-asszonyról szól, aki egy napon hazatérve nem hallja kedvenc *bulbulja* csiripelését (amúgy fülemüle az illető). Kétségbeesetten nyomoz a madár után, a dal elidőz a férjével folytatott beszélgetésen, akinek kevésbé fáj a veszteség: komolytalan tréfáival különféle embereket nevez meg a madár gyilkosaként. A hölgy szomorúságát, a feszültséget az erősödő dobverés érzékelteti...” Az előadás után a rendezővel beszélgettem.

● Honnan jött ez a tánckar?

– Észak-India Himácsal Pradesh nevű államából, ezen belül is Szirmor körzetből, a falujuk neve pedig – ami a népdalegyüttes neve is – Babnal.

● Ha ez a hely olyan elszigetelt, mint mondod, hogy még a Coca-colát sem ismerik, akkor hogy került a nagykövetség kapcsolatba ezzel a tánckarral?

– Indián belül ismerik őket, ugyanis Indiában létezik egy szervezet, az Indiai Kulturális Kapcsolatok Tanácsa, az ICCR, és ők kötelességüknek érzik, hogy valamennyi Indiában létező, működő neves vagy legalábbis autentikus kulturális egyesületet, csoportot, múzeumot, intézményt, tehát mindent ismerjenek, és mindenről nyilvántartást vezessenek. Évről évre kiválasztanak egy párat, akiket fölajánlanak a külföldi indiai nagykövetségeknek, és ezek a nagykövetségek az általuk választott csoportnak turnét szerveznek. Úgyhogy minden évben legalább 4-5 csoportot küldenek szerte a világba, és ezeknek a csoportoknak a turnéját az illető nagykövetségek kell, hogy megszervezzék.

● Ezek szerint a Babnal tánccsoport magyarországi turnéja annak köszönhető, hogy a magyar indiai nagykövetség őket választotta ki?

– Ez egészen pontosan – most nem akarok szerénytelen lenni! – de annak köszönhető, hogy amikor a tavasszal mutattak nekem egy öt csoportnévből álló listát, akkor én hirtelen megláttam a himácsaliakat és egyből tudtam, hogy na, őket akarjuk! És bejött.

Valamilyen módon a legkisebbnek engedelmeskedtek a legmagasabbak. Ez nevetségesen hangzik, de így történt.

● **Mennyi ideje működik ez a tánckar, és milyen átlagéletkorúak a tagjai?**

– Az együttes ősidők óta működik, ugyanis a falunak mindig van tánckara. Nem mindig intézményesített rendszerben, a népművelők időről időre járják a falut és a legtehetségesebb fiatalokat kiemelik, külön foglalkoznak velük. Most például az a négy lány, aki a csoportban van, egyetemista korú, ők ott tanulnak a Rénuka nevű faluban, ezzel ellentétben a férfiak idősebbek, ők a rendszeres zenészei a falunak, tehát valahányszor valamilyen éjszakai esemény, zenei rendezvény, ünnep van, akkor ugyanezek a zenészek vannak ott.

● **A tánckar mostani vezetője, Shri Laxmi is egy népművelő?**

– Elég keveset tudok róla, mert csak itt ismerkedtünk meg. Tulajdonképpen népművelő, de annál tágabb a szakmai köre, tehát muszáj, hogy ismerje Himácsal összes nagyobb körzetét, a legtöbb faluban személyesen is megfordult, ő az, aki az új tehetségeket fölfedezi, ő az, aki a tiszta műfajokat leírja, oktatja őket, arra próbál vigyázni, ne híguljon föl az, amit csinálnak. Ismernie kell az összes hangszert, ismernie kell az összes szóttestípust, ismernie kell a mesterségek ősi neveit, tehát a hagyományokat, a népszokások forгатókönyvét, gyakorlatilag mindent, és azon túl pedig arra is vigyáznia kell, hogy lehetőleg az anyanyelvhasználat ne merüljön feledésbe, ne anglicizálódjon el a vidék, satöbbi... Himácsalban neki elég könnyű dolga van, pontosan a hegyek – földrajzi akadályok – miatt.

● **Problémát jelent a kasztrendszer a munkájában? Azonos kasztba tartoznak az együttes tagjai?**

– Azt hiszem, akik eljutnak addig, hogy kiemelt táncsoportként dolgozzanak, azok általában már a két legfelsőbb kaszt tagjai. Legalábbis a nevük alapján, – most itt végignézek egy névsort – mindegyik Sharma, vagy valami hasonló, ami egyértelműen a *brahmanák* kasztjának, tehát a legfelsőbb kasztnak a neve és a többi név is arra utal. Olyan kisebb falvakból jöttek, ahol hagyományörzés van. Itt még minden kaszt tudja a maga dolgát és a legfelsőbb kaszté az, hogy az írásokat tanulmányozzák, hogy az összes mantrákat, szövegeket, imákat, énekeket ismerjék.

● **A munkájuk során szoktak találkozni más táncsoportokkal, zenekarokkal?**

– Ennek a csoportnak ez a legeslegelső turnéja, amióta létezik. Most fedezték fel, most ismerték el őket, egyébként erre rászolgáltak – szerintem –, de ez a legeslegelső külföldi, sőt egyáltalán az államuk határán kívüli kiruccanás, tehát nem hiszem, hogy más csoportokkal találkoztak volna. Éppen most mondták nekem, hogy azért örültek a százhalombattai meghívásnak, mert ott legalább más országokkal is, magyar néptáncosokkal is megismerkedhetnek.

● **És most, hogy rögtön több, mint 10 000 km-re kerültek a hazájuktól, hogy érzik magukat itt nálunk?**

– Eddig még tetszett nekik minden, bár az első két napban nehéz volt megszokni, hogy más a táplálék, tényleg teljesen más körülmények, más erkölcsök, más világnézet,

más „világsebesség”... Minden más nekik. De az indiaiak általában eléggé zártak, akárhol legyenek külföldön, a saját kultúrájukkal foglalkoznak, saját magukba fordulnak, tehát saját zenéjüket hallgatják. Bárkivel elkezdenek beszélgetni, holtbiztos, hogy egy idő után oda lyukadnak ki a dolgok, hogy Indiában ez hogy van, és hogy Indiában van jól és nem máshol... Ez erősen jellemzi őket. Ez a csoport nagyon egyszerű, nagyon közvetlen, nagyon szerény hegyi emberekből áll, igénytelenebbek. A móri út, ahol személyesen végigkísértem őket, nagyon tetszett nekik, boldogok voltak, elégedettek. Láttam rajtuk, hogy jól érezték magukat. És a másik dolog, ami ezzel a jóléttel, vagy inkább elégedettséggel összefügg, az az, hogy – ellentétben velünk, európaiakkal – nekik elég az, ami van. Ha ettek egyszer reggelit, akkor napközben már hiába kínálgattuk őket snackfélékkel vagy ilyesmivel, akkor: „Nem, köszönjük, mi már reggeliztünk, az elég.” Ami elég, ami kell, azt elveszik és annál többet nem. Nem pazarolnak, nem dőzsölnek.

● **És mi a feladatod a nagykövetségen abban az időben, amikor nem táncegyütteseket kísérsz, tolmácsolsz és konferálsz?**

– Akkor is ugyanaz, mint amikor táncegyütteseket kísérek, tolmácsolok és konferálok, de akkor legalább nyugodtan tudom végezni a dolgom. Azzal kezdem a napot, hogy a magyar sajtót átforgatom, a nagyobb napilapokat vagy hetilapokat, mi jelent meg Indiáról, milyen színben, ezekről angol nyelvű jelentéseket írok, ha éppen ilyen „kemény” külpolitikai helyzet van, mint Kozsovó, akkor arról is kell egy jelentést írnom, a bejövő és kimenő leveleknek az angolról magyarra, magyarról angolra való fordítása is az én dolgom. Nagyon sokan jönnek hozzánk tanácsért, akár kulturális ügyekben, akár népszokásokkal, bármivel kapcsolatosan. Ha nincs más jelen, és tudok segíteni, akkor én segítek, ha bonyolultabb a dolog, akkor az első titkárhoz vagy valamilyen attaséhoz vezetem az illetőt. Nagyon sokszor el kell kísérem a nagykövet asszonyt különböző tárgyalásokra, ahol tolmácsolok. Ha protokollvacsorákat vagy -ebédeket szervez, akkor ebben segítek neki, a menükártyákat sokszor én fordítom, szerkesztem, gépelem. Ha kiadványokat készít a nagykövetség, akkor azon is dolgozom, a weboldalunk fordítását én lektoráltam, ha a külföldi indiai nagykövetségek valamilyen protokoll- vagy turisztikai kiadványt készítenek, és magyarra is fordítatják, akkor azt megint én ellenőrzöm, vagy én fordítom, szóval ezeregy dolog fordulhat elő.

● **Tehát olyan „mindenes” vagy.**

– Hát... egy kicsit igen.

● **És hol tanulja az ember ezt a szakmát?**

– Ezt sehol. Az ember az egyetemen elvégzi a bölcsészkart, lesz egy nyelvtanári, jobb esetben fordítói-tolmácsi diplomája, és amellet különböző előző munkahelyeken, tehát PR-szakmában, szerkesztőségekben, itt-ott fölszedett tapasztalataival érvényesül.

● **Hogy kerültél a nagykövetségre? Hogy vettek föl?**

– Vizsgáztam én is, mint egypár hasonnemű, aztán én maradtam ott bent... Igaz, ebben szerepe volt annak, hogy jártam indológia szakra egy darabig. Nem fejeztem be soha, mert bevezették a tandíj-kötelezettséget, de amit ott megtanultam, annak a mai

napig jó hasznát veszem, és jobban érdeklődöm India iránt, mint a többiek.

● **Mikortól ered az India iránti elkötelezettséged?**

– Nem mondtad helyesen; elkötelezettségemben magyar vagyok. Én Magyarországnak kötelezem el magam, mert nagyon-nagyon fontos nekem az, hogy az indiaiakat megismertessem mindazokkal a dolgokkal – a magyar történelemmel, mitológiával, néprajzzal – amivel másként az utcán, hétköznap nem találkoznanak. India egy olyan ország, ami különösen megragadott, nagyon tetszik, és ez az egész – megint visszatérnék a magyar néprajz iránt való érdeklődésemhez – akkor kezdődött, amikor kezdtem a saját kultúrámat és népművészetemet megismerni. Elég sokat jártam Erdélyben gyűjteni, diktafonnal, tarisznyával, jegyzetfüzettel, éltem is ott, és aztán szép lassan jött a készítés, hogy más népek kultúráját is megismerjem. Francia szakot végeztem, tehát kb. ugyanennyit kellett tudnom a franciákról is. Együtt laktam egy másik néppel, a románokkal, ez annyit jelentett, hogy őket is meg kellett ismernem. India meg csak úgy „becsöppent” a képbe.

● **Lehetséges, hogy egyszer nagykövet lesz belőled?**

– Nem lehetséges, mert Magyarországon más rendszerben működik a dolog, mint Indiában. Ott vizsgákat tesz az ember, diplomata lesz és akkor egyre följebb kerül a ranglistán, kellőképpen hozzá öregszik. Magyarországon vannak, akik képzett diplomata, de azon túl ahhoz, hogy valaki nagykövet legyen, bizonyos pártrelációkra is szükség van. Bizonyos kormányok bizonyos embereket fognak bizonyos országokba bizonyos nagykövetté kinevezni – mármint Magyarország részéről. Én ebbe a körbe soha nem fogok beletartozni.

● **1947 óta, mióta független, szabad indiai állam létezik, sokat változott az indiai társadalom? Még mindig jelentős tényező a kasztrendszer?**

– Nagyobb városokban már nem. A kasztrendszer eredetileg mesterségeket jelölt. Hogy melyik az a kategória, amelyik végcépucolásra alkalmas, kiknek a szakmája, hogy a vallási szertartásokat, az énekeket és az imákat ismerjék, ki az, aki uralkodhat, megszervezheti az államot és ki az, aki az uralkodót védi, ki kereskedő... Szóval ez abszolút mesterség dolga volt. Ugyanakkor a nevük is elárulja, hogy melyik csoportba, melyik rétegbe tartoznak, ha csak nem a keresztnévet választják fő névnek. A nagyvárosokban ma már mindenki mindent csinálhat, ki-ki tehetsége és ereje függvényében. Falvakban, helyiségekben, – minél eldugottabb, minél isten háta mögöttibb – annál valószínűbb, hogy megvannak még ezek az éles szakadékok, van olyan réteg, amelyik tagjainak 7-8 kilométert kell gyalogolni a legközelebbi kútig, mert nem ihatnak a felsőbb kasztok kútjából. Tehát ez hely és tájegység függvénye ott is.

● **És végül egy utolsó kérdés: mi az, ami Indiában a legjobban megragadott?**

– A mentalitás. Mindenképpen a mentalitás. Ez az önmaguk megbecsülését, az önmaguk ismeretét, a saját nemzetük iránti büszkeséget és a befele fordulásukat jelenti. Egy sokkal megértőbb, sokkal szelídebb, sokkal nyugodtabb világ, mint a mienk. És egy nagyon-nagyon fontos dolog, amit nem győzők elégszer hangsúlyozni: Indiában bárki, a legkisebb gyerektől a legidősebb aggastyánig ismer olyan dolgokat, aminek a magyar

megfelelőit a mieink között szinte teljesen elfelejtették. Ha megkérdeznénk egy magyar gyereket, vajon tudna-e kapásból Árgyelusról, Fejérlófiáról mesélni, vagy Görög Ilonáról, esetleg Kőműves Kelemenről szavalni?! Ilyen dolgok az indiaiak számára teljesen alapvetőek. Valahol itt van az alapvető különbség. Őket úgy nevelték, hogy önmaguk népét szeressék a legjobban, hogy ismerjék önmagukat, és hogy bármikor órákat tudjanak mesélni a saját kultúrájukról. Ez munkahelyen belül is érvényes: ha valakinek valami baja van a másikkal, akkor nem ordít, hanem „lerendezzük másképp”. Mi más világban, más társadalomban élünk, külső dolgok felé fordulunk inkább...

– *Költő András*

DOSSZIÉ ~ AZ ÉTER HÁLÓJÁBAN

„Szól a rádió...” – énekelte egykor az LGT. A népszerű magyar együttes azon kívül, hogy nagyszerű, még ma is a játszási listákon tanyázó slágert alkotott, egyszerűen, tömören megfogalmazta a magyar rádiózás történetét, múltját, jelenét, kezdetét és tulajdonképpen a jellegét is.

Az első időkben „drótnélküli távirónak” mondták a rádiót, mert vezeték nélkül, láthatatlan hullámokkal továbbította az üzeneteket. A hangot és képet továbbító elektromágneses hullámok alkalmazása a 20. században forradalmasította a távközlést.

Rádió és televízió segítségével továbbítják a híreket, a szórakoztató műsorokat, sporteseményeket, sőt az oktatásban is használják.

Manapság szinte senki sem tudja, ki volt Marconi skót fizikus, a rádiózás ősatyja és a laikusok közül is csak kevesen sejtik, hogy a rádióstúdiókban tulajdonképpen mi történik, s hogyan tudnak kedvenc muzsikáink eljutni hozzánk. Ha otthon, az autóban vagy bárhol bekapcsoljuk a rádiót, akkor a műsorok vezetékén érkeznek a stúdióból a rádióadóba, majd az adóból antenna sugározza szét őket, mint hullámokat a mi készülékeinkbe. Tehát a bemondó hangját egy mikrofon elektromos jelekké alakítja, amelyek rádióhullámok alakjában terjednek tovább.

Összesűrítve ennyi történik technikailag, amikor rádiót hallgatunk.

A rádiózás élvezete azonban nem néhány rádióhullámban rejlik, hanem a zenehallgatásban, a kötetlen, féktelen diskurálásban.

Manapság egyre több rádióadó létezik, s számuk még további növekedést fog mutatni a jövőben is. Külön rádiója van a '60–70-es éveknek, a '70–80-asnak, a '80–90-esnek, és a jelenkori '90-es éveknek egyaránt. S akkor még nem említettük a nyugalmat sugározó Rádió Bridge-et vagy a legújabb Roxy Rádiót. Választék tehát akad bőven. Mind a számok, a zenei csatornák, stílusok, műsorvezetők valamint a lemezlovasok (elnézést, DJ-k!) terén. Az állomásokon felcsendülő dallamok valamelyike talán megannyi apró emléket, boldog vagy boldogtalan pillanatot őriz életünkéből, egy házibuli emléket, az első nagy szerelemmel való találkozást vagy egyszerűen csak egy őrült tombolást.

Manapság sok közvélemény-kutató állítja, hogy az emberek zenei ízlése nagymértékben meghatározza az adott egyén belső világát. Az ember zenei ízlése viszont nagyon összetett, ahogyan az ember maga is. Eltérő felfogások szerint ízlésünk, szokásaink,

érdeklődési köreink, stb. együttesen alakítják ki belső világunkat, és ahogyan a külcsín, az arcunk, orrunk, szánk, alakunk, stb., meghatározza a megjelenésünket, a kinézetünket, úgy a szemmel tulajdonképpen nem érzékelhető jellemzőink a lelkivilágunkat.

Ez alatt persze senki sem azt érti, hogy aki nem szereti Britney Spears-t, az már jó ember nem lehet, csupán arról van szó, hogy a pszichológusok egybehangzó véleménye szerint a zenei ízlés elmond valamit az emberről. Ezzel lehet vitatkozni vagy egyetérteni, a lényeg, hogy a zenét élvezni kell, legyen szó egy háromórás operáról, vagy a legújabb techno örületről. Tulajdonképpen minden zenének megvan a maga varázsa, hangulata s ki-ki a maga gusztusa, ízlése, lelkiállapota függvényében választhatja ki a számára legmegfelelőbbet. S ezt nagyon könnyen megteheti, mivel a 20. század végén a technikai vívmányok tömkelegével, borsószem nagyságú szuperszonikus mobiltelefonokkal az élen a klónozásig bezárólag, a rádió, a maga csatornáival már egyáltalán nem számít olyan nagyon nagy újdonságnak, mint amilyen egykor volt.

A hallgatónak pedig csupán annyi a dolga, hogy maximumra tekerje a hangot és élvezze a rádióból felszólaló megannyi dallam egyikét.

– Szalai Vivi

IFJÚ KÖLTŐ-PALÁNTÁK, FIGYELEM!

A Fregatt irodalmi pályázatot hirdet.
A feladat a következő:

Fordítsátok le valamilyen idegen nyelvre József Attila *Tedd a kezed* című versét, és jutassátok el a Fregatt szerkesztőségébe (dobjátok be a postaládába vagy adjátok oda valamelyik szerkesztőnek)! Határidő: téli szünidő kezdete. A győztes pályaműveket jutalmazzuk, és januári számunkban megjelentetjük!

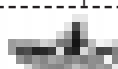
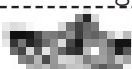
Kellemes fordítgatást!

SZÍNHÁZ S.O.S.

A Fazék Drámaszakkör nevében kérem a **hímnemű és angolul beszélni tudó** Fregatt-olvasókat, hogy nyújtsanak segítséget. Még van pár szerep, amelyekre nem találtunk megfelelő színészt – a hatalmas mennyiségű plakát ellenére sem. De a reményt nem veszítettük el!

Minden csütörtökön várjuk a jelentkezőket délután fél 3-tól fél 5-ig a Nagyteremben. Nagyon sürgősen kell találnunk néhány embert, ezért mindenkinek az együttműködésére nagyon számítunk.

Végre egy rendezvény, ami fiúknak ingyenes!

BALJÓS WESTERN PLÁZA LUDAK

Október 25. Hiányérzetem támadt. Bezzeg a mi időnkben, vagy akkor sem? De aztán megynyugodva láttam az egyre szaporodó Lúdas Matyi-plakátokat és a szendvicsembert. Talán a pálmát a 9.a névre szóló meghívója vitte el a 4. emelet és a földszint között. A kedves meghívás, az esmeraldás, vadnyugatos és baljóslatokat ígérő reklámok után igazán nem lehetett kihagyni az idei Lúdas Matyit.

Október 29. Az esemény 15 órakor, a vetélkedővel indul. Jól szervezett, és sikerül az időhatárokat is betartani, de talán kicsit egysíkú is. A vetélkedő után pedig következhetnek az előadások. A cések kezdenek jövőbeli állatkertjükkel. A fénykarddal vívás valóban baljós, de hiányolom a Jedi-lovagokat. Humorban viszont nincs hiány, bár az állatok-nézők etetése nem nyeri el maradéktalanul a közönség tetszését. A paralelepipedon nem kocka állításhoz pedig nincs hozzáfűznivalóm.

A második levonást a dések viszik színre. A vakon botorkáló Esmeralda és José Armandó után éles váltással a Döbrögi Plaza jelenik meg a színen. Tünetető testőrök s egy üde jelenség rózsaszín-fehér szoknyában, balettmozdulatokkal: Döbrögi. Az ő alakítása valóban kiemelkedő, de talán nem sikerült túllépni rajta, más vonalon is továbbvinni a jelenetet.

A dések után az ásök következnek. Ők a kerettörténet-nélküliségnek adnak keretet stílusgyakorlataikkal. A sok jó ötlet, gyors váltások, technikai elemek és a sok ember szerepeltetése mind a javukra írható, ahogy a megszerkesztettség, kidolgozottság is. Egyes jeleneteknél talán még pergőbb lehetne az előadásuk, illetve a végén bemutatott tánc ellenére a stáblista is kicsit hosszúra nyúlik.

Az előadásokat a bések zárják vadnyugatos levonásukkal. Kerti bútoraikkal mindenképpen ők vonultatják fel a legtöbb díszletet, de nem sikerül igazán kidolgozniuk a témát, az angyal és a rolleres ellenére sem, aki kicsit ki is lógott a darabból. Nehezíti feladatukat, hogy negyedikként kellett színre lépniük, de innen sikerül felkerülni a 3. helyre, holtversenyben a césekkel.

A közönségsvavazás és a zsűri döntése alapján a dések kapják a vándorfazekat, viszont a hálátlanabb feladatot, a jövő évi szervezést az ásök kapják a reklámkampányban és a vetélkedőben nyújtott kimagasló teljesítményük „jutalmaként”. Az esemény végén a vándorfazék átadása után sor kerül még az elsősök Fazekas-pólóba öltöztetésére. Aztán következik az elvonulás...

Október 29. Még mindig. Vége a Lúdas Matyinak, volt eredményhirdetés is. A látotakon gondolkozom hazafele menet. Bezzeg a mi időnkben...

– *Dunkel Petra, 1999. október 31.*

Megjegyzés: Legközelebb szóljatok az elsősöknek, hogy ha meg akarják nyerni a L.M.-t, a csokit ne a köznép közé dobálják, hanem a zsűri felé. (És, ha jó sajtót akarnak, mi is mindig rendelkezésre állunk...)

FUTÓNAP ~ 1999.

A helyszínen sikerült elkapnom a futónap egyik legesélyesebbnek kikialított résztvevőjét. (hát igen, a Fregatt híres száguldó riporterei – a szerk.)

● **Az egyik legnagyobb esélyesnek tartottak, de sajnos idén elmaradt a világcstsük. Azt hiszem, sokan kíváncsiak rá, mi lehetett ennek az oka?**

– Elkezdődött már az olimpiára való felkészülési időszak, a futónapra ezért nem tudtam külön készülni. Talán ez lehetett a baj. Meg az, hogy egy számban sem álltam rajthoz.

● **Egy kényes kérdés. Miért nem?**

– Nem vagyok mostanában kirobbanó formában, főleg az utóbbi napokban, és nem szerettem volna az esetleg kicsit gyengébb szerepléssel csalódást okozni. Meg persze már az olimpiára is kell tartalékolnom az energiáimat.

● **Pedig az előzetes eredmények szerint akár csúc sjavítás is lehetett volna a dologból. Főleg a legerősebb távodon foggott a csúc veszélyben.**

– Igen, talán nem szerénytelenség azt állítani, hogy a hosszú-táv futásban, főleg a 400 méteren elért 2: 05: 53 (2 óra 5 perc 53 másodperc)-s eredményemmel kevesen vehetik fel a versenyt.

● **Ez alig marad el az olimpiai szinttől.**

– Igen, már csak a maradék 42 kilométert kéne 1 másodpercen belül lefutnom. Azért jólesett a plakátok felirata: ma itt, holnap az olimpián. Csak kár, hogy lehagyták előle a „fizika diák-” elöttagot.

● **Ha már az olimpiánál tartunk, mióta futsz versenyszerűen?**

– Körülbelül öt éve, mióta a szomszédom kutyát tart.

● **Van valami nagy álmod, egy eredmény, amit szívesen elérnél a futásban?**

– Rövidtávon szeretném elérni a bűvös 2 óras álomhatárt, hosszútávon pedig a célt.

● **Táv, cél. Ha már itt tartunk, mi volt a leghosszabb táv, amit valaha lefutottál?**

– Az edzéseken futott távokat összeadva, el is futhattam volna a Holdig, ha talán addig nem is, de a sarki buszmegállóig biztosan. De futottam már mini-maratont is, 42 métert. Még föl kell szednem néhány kilót.

● **A futáshoz jó állóképesség is kell. Te hogyan erősítesz?**

– Egyelőre a fejmunkámon és a légzés technikámon dolgozok, finomítok. Az erőnléti edzések később jönnek.

● **Akkor mondanál valamit a légzés technikáról?**

– Igen, röviden összefoglalva, a gyorsabb pályaszakaszokon gyors ki- és belégzések követik egymást, körülbelül percenkénti százas gyakorisággal.

● **Szó esett már időeredményekről, edzésekről. De miért is választottad pont a futást a sportágak közül?**

– A többi sportághoz képest viszonylag kevésbé összetett mozgást igényel, azonkívül sosem volt labdaérzésem, viszont víziszom van. A futásban a gyorsaságot is szeretem, meg ahogy a szélben lobog a hajam.

● **Így a másik oldalról, nézőként milyen volt a verseny?**

– Futó.

● **Köszönöm, nem is lenne több kérdés. Köszönöm a válaszokat.**

Gyorsan búcsút vett, és ellobogott a kijárat felé a délutáni edzésére. De majd viszontláthatjuk őt az iskola folyosóin vagy a Eurosporton, a rangosabb atlétikai versenyeken.

– Dunkel Petra

TESTMÉRŐ

Allah véletek!

A közeljövőben új (al)rovatot indítunk a Fregattban, melyben a mozgást állítjuk középpontba. Hogy mi lesz a neve, azt könnyen kitalálhatjátok. Hogy miről írunk majd? Sportról, táncról és – mily meglepő – egyéb dolgokról. Részletesebben: Iskolai sportversenyek, köztük a folyamatban lévő **Fregatt ping-pong kupa**, bulikről, neves és jövődöbéli reménységeink, néha pedig az iskolán kívüli fontosabb események: Vb-k, hatalmas koncertek. Mindezt érdekes tudósításokkal fűszerezve: pl. a bíró szemszögéből, esetleg a kapufát betöltő tudósítónk híradásával.

Kik lesznek azok, akiket megkövezhettek ezekért? Három örült rovatvezetőt. Kik ezek a megszállottak? Az iskolai dolgokért inkább **Lily** lesz a felelős, a külsőkért többnyire **Jerikó**, a piszkos munkáért pedig, az egyebekkel együtt:

– *Szultán* <szultán@fazekas.hu>

Futónap, és aki
mögötte van.

(A következő számban
villáminterjú a csigával.)

OLD BOYS FOGTALÁLKOZÓ

Néhány ismeretlen ismerős alak tűnt fel az egyik csipős péntek délután (X. 22.) az iskola területén, pontosabban a „dühöngő” környékén. Erélyes megjelenésük hatására egy csoport lúd-jelölt levonult a hatos területéről.

Persze, ha észrevették volna a suliban a plakátot, akkor értették volna, hogy érett társaink hívták ki a sorsot maguk és ellenünk. Egy-két ismerősebb arc feltűnt, akiket talán májusban vagy tavaly láttunk utoljára, de csak az idősebbeknek rémlett néhány pofa évekkkel ezelőttről. Nos igen, ők azok, akik lassan az egyetemi életet is befejezik, ők még jórészt a régi épületben nevelkedtek. Na, de lássuk mi tör tént!

Az első gól a 3. percben született. Az ekkor még „népes” számú közönség vas-tapssal (?) fogadta, ezután Laczkó úr közölte, hogy ezért jött, most megy. Lehet hogy neki volt igaza. Csapatunk ekkor vonult félre cicázni, és úgy fél óra múlva tértünk vissza, és megcsodáltuk a vég-eredményt:

III-IV. Ietem – Fazék diák: Sok:nulla.

„Ha gólt lövünk, akkor már nem is játszunk le a második mérkőzést, mivel ti nem lőttetek. Ha lövünk...” – vitte le a hangot az utolsó mondatrésznél. Utólag visszagondolva, ezt kellett volna tenni. Miért? Nos, vezettünk még egy-nullára, a félidő meg már 3:3 volt. A második félidőben a népes szurkolótábor mindent láthatott, mi szem-száj-lábnak ingere, Oscar-díjas gólok és potyákat, Zubi ollózását a saját gólvonalán, miközben mentett, később meg szólóját, esetleg Csiki lassan már megalázónak számító gólját és óriási védelmi hibákat. Mi a pályán is jól

szórakoztunk, amit az eredmény is mutat: **III-IV. Iegyem – I-II. Ietem: 10:7 (3:3).**

Ezzel a mini-torna győztese kiderült, míg a dobogó fokaiért jelenlegi diáktársaink fogtak össze a fiatalabb egyetemista generációval. Nos, ha nem ez lett volna az utolsó meccs, akkor jó lett volna, de így is mindkét csapat támadó játéka szenzációs volt. De míg a mieink 5-ször beköszöntek, addig a másik oldal a ziccerből is tovább passzolta a labdát, pedig a kaputól már csak fél méterre voltak. Moli utasítása: „Zubi taktikai csere jön, bejön helyetted Csiki.” Ekkor még 1:0 volt, a félidőben már 5:0. A második félidőben már Csaba is kapitulált, öt perces roham után feljöttek az Ietemisták 5:1-re, majd egy megszégyenítő emeléses góllal és jó kontrákkal a sulifiai 8:2-re elmentek. Csiki öngólja után:

Fazekas diák – I-II. Ietem: 9:2 (5:0).

A torna vége: **1.** Old Boys (III-IV.): 6p; **2.** Fazekas: 3p; **3.** Old Boys (I-II): 0p

Várunk mindenkit a visszavágón, a Fazekas-napokon, remélhetőleg népesebb szurkolótábor előtt. – Szultán

A KURZOR, 1. RÉSZ

Szorosabbra húzta maga körül a biztonsági övet, majd mindkét kezével megragadta a skormányt. Közeledett a Föld és ő nem engedhette meg magának, hogy elhibázza a landolást. Ötven méter, sikerült egyenesbe tenni. 30, le kéne rakni a szikla előtt. 20, mostmár semmi vész. És akkor letört a bal szárny.

Pörgés. Ütközés. Sötétség.

Lassan, bizonytalanul nyitotta ki a szemét. Tompa neonfény, pittyegés, zöld ruhák és zöld falak.

– Hol vagyok?

Szavait elnyelte a lélegeztetőgép csöve. Megpróbált felülni.

– Ne olyan hevesen, Mr Wilson. Még sokat kell pihennie, hogy kibírja a következő műtétet. Próbáljon lazítani.

A fehér ruhás alak megszorította a kezét, majd – szinte hangtalanul – távozott. David nem küszködött azzal, hogy utánafordul. Lehunyta a szemét, és még jó ideig nem nyitotta ki.

Leperegtek előtte az elmúlt hónap eseményei. Lázás készülődés, izgatott kísérletek, biztató számoszlopok. Nagy sikerű előadás a kongresszusi teremben. Fúziós erőművek, az energiaválság elegáns megoldása. Forradalmi kvantumfizikai felfedezés. Interjúk, fogadások, licenstszerződések.

– Nagyon köszönöm. Két hete még arra sem számítottam, hogy egyáltalán meghívást kapok erre az ünnepségre, most pedig itt állok az emelvényen, Nobel-díjjal a kezemben. Azonban a munka, amely meghozta ezt az eredményt, nem kéthetes volt, hanem hosszú évek kellettek az elmélet kidolgozásához és pontosításához. Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, ...

Ünnepi beszéd, taps, gazdagság, visszavonulás. Utazás Hawaiiira a családdal. Tiszta levegő, panoráma, felhők, kék ég, napsütés. Boldog órák, végre egyedül, végre-valahára együtt. David vezette a repülőgépet.

Kattogás, pukkanás, a műszerfalon piros fények. Ereszkedés, vihar, zuhanás. Két ejtőernyő elszakadt. Felesége és két lánya megmenekült, de David bent ragadt a repülőben. Remélte, hogy sikerül épségben letennie. Mindhiába.

Mikor újra magához tért, sokkal jobban volt, mint legutóbb. Egy fehér szobában feküdt, melyet kintről jövő fény világított meg. Felült.

– Hol vagyok?

Egy fiatal, fehér köpenyes, jóképű férfi sietett oda hozzá.

– Isten hozta, David. Ne aggódjon, a nehezen már túl van. Emlékszik valamire?

– Csak arra, hogy egyedül maradtam a meghibásodott repülőben, és kényszer-

leszállást kellett végezni. Letört az egyik szárny, majd...

Körülnézett. Egyszerűen berendezett szoba: ágy, üres asztal, szekrény és két szék.

– Ezek szerint jó kezekbe kerültem. Mondja, doktor úr, sikerült a műtét?

– Tudja, David, amikor a mentősök...

– A lényeg, ha lehet. A tapintatoskodástól kíméljen meg. Azt árulja el, képes leszek-e még járni?

– Ahogy vesszük. Több bordája eltörött az ütközés során, és néhány üvegszilánk behatolt a koponyájába. Ezeket úgy-ahogy helyrehozták a specialisták, de volt egy nagyobb gond is: a szívverésében az utolsó műtét alatt ritmuszavar állt be. Az agya több, mint húsz percig nem kapott friss vért. Nem tudom, tudja-e, hogy ez mit jelent.

– Tudom... – habogta David – ... ezek szerint...

– Ezek szerint ne szólítson doktor úrnak.

(Folytatjuk...)

– Peter Taylor

SALAMON ÉNEKEK ÉNEKE 8.

Látom már, ott alszik Ő, a kedvesem, a fa tövében.

Bárcsak mások előtt is szabadon csókolhatnám, mint fivéremet, bárcsak eljönne velem a házukba, és ízes borral kínálhatnám, ahogy anyámtól tanultam. A bal keze a fejem alatt lenne, a jobb kezével pedig átölelné.

Kérlek titeket, jeruzsálemi leányok, ne zavarjátok álmát, és ne keltsétek Őt fel, mielőtt odaérek!

Ki az, aki eljön a pusztából, hogy szeretett kedveséhez bújhasson? Miért mozog félve, és miért nem akarja, hogy választottja felébredjen?

Az almafa alatt találtam rád, ahol születted, és az almafa alatt kérem tőled az első csókot.

Tégy engem, mint pecsétet a szívedre, és ha kívánsz, fogj karodba. Mert a szerelmem éppoly erős, mint a halál, és meghalok, ha másvalakié leszel. Szívem tüzesebb, mint a sebes láng, temérdek víz se olthatja ki, megáradt folyók se moshatják el; se ajándékkal, se pénzzel nem lehet letakarni.

Ő a mi kicsiny hűgunk, ki sokszor sír egyedül az almafa tövében. Nem látszik még a melle, nem figyelnek fel rá a legények. Mit csináljunk, hogy segítsünk neki? Ha fal lenne, palotát építenénk rá. Ha ajtó lenne, cédrusdeszkákkal vennénk körül.

Salamonnak egy egész szőlőhegye van Baalhamonban, melyet örök vigyáznak, és minden egyes gyümölcsnek ezer ezüstpénz az ára.

Nekem is van egy kertem. Én nem kérek a szőlőért se ezret, mint Salamon, se kétszázat, mint az örök. Öt éve ültettem az első vesszőt, öt éve láttam utoljára Őt, kivel megosztozom majd a fürtjeimen.

Mondd, ma kinek a kertjében lakozol? Miért nem hoznak hírt rólad a barátok?

Siess hozzám, kedvesem, siess, mint az őz vagy mint a fiatal szarvas a messi hegyeken át.

– Peter Taylor

SZÖSZÖK ~ SZINKAVALKAD

I. Szőke, hosszú nadrágban

G. nem engedte, hogy én seperjem össze a vizespohár szilánkjait. (Azt hiszem, tartott attól, hogy újabb kárt okozok az ebédlőben – igaza volt, természetesen, hiszen a seprű borzasztó hosszú nyelével akár még testi sértést is képes lettem volna elkövetni.)

Amikor befejezte a romeltakarítást, szépen felvettük táskáinkat, és mind a négyen kísértünk az udvarra. (Négyen, merthogy A. és I. is velünk volt.) Ketten leültünk a színpad előtti első sorba, ketten pedig a színpad szélén foglaltak helyet. *Nevetgélünk.* Mint négy pletykálkodó kiscsoportos. Három lány, és – hogy A. szavaival éljek (bár nem hiszek neki) – én, a legpletykásabb. *Őrület. A., G., I.: három betű. Két magánhangzó, egy mássalhangzó; ebből biztosan kihozható valami. Abban a pillanatban elködösödik az agyam, és fellegekbe burkolt tekervényeim közül-mögül mozaikszó kígyózik elő: IGA!*

Hülye vagyok.

Beszélgetünk. Szó esik mindenről, amiről csak szó eshet szerda délután.

Csend és béke mindenütt.

Nyílik az ajtó.

Alsósok rohannak ki az udvarra. Legelől a *vagánycsávók*, mögöttük néhány *menőnő*. Hátul egypár szemüveges gyerek érkezik. Göröcsösen szorongatják egymás kezét. *Új vagyok itt, új vagyok itt, új vagyok itt. Nem akarok egyedül maradni.* „Milyen aranyosak.” Két fiú úrhajóvá avatja a színpadot és környékét. Ügynököst játszanak. Egyikük idegesen magyarázza társának, hogy miként vegye fel a különleges védőfelszerelést. *Most a föld alatt vagyunk! Oda ne menjél, mert az felrobban, mert az már a bunkerünk felett van, mert az nem a mienk.*

Két leányzó sétál el az orrom előtt. Egyikük visszapillant rám, aztán csábosan elfordítja fejcskékjét. Barátnőjével még egyszer megismétli ezt a műveletet. *Na, mit szólsz, pedig még csak alsós vagyok. Most a hátad mögé ülök, és megnézem, elpirulsz-e.* Fülig vörösödöm. „Nem akarunk még menni?” – kérdezem ijedten I.-t. Megpróbálom lazábbra venni a figurát. „Még a végén felkérem keringőzni” – jegyzem meg, és kényszeredet-ten vigyorgok. G. sötét pillantásokat vet rám. Úgy döntök, nem humorizálok tovább.

A kis dívák mindeközben tábort vernek egy fa alatt. Rengetegen állják körül őket. A. és I. megpróbálja kitalálni, melyikük lehet a főnök. „Az a szóke csaj, hosszú nadrágban” – állapítják meg szinte egyszerre.

Ebben a pillanatban kiáltás hallatszik. Eleinte nem értünk belőle semmit. A szóke, hosszú nadrágban, közelebb lép. Szája előtt tartja két kezét, úgy bújja: „Múúúútáns! Múúúútáns!” – A. szerint ezzel üzen számukra, hogy ideje lenne egyedül hagyni engem. Én viszont már tudom a rettenetes igazságot. *Én vagyok a mutáns.* Sejtelmem sincs, miért, de ez az igazság. S mintha csak igazat akarna adni nekem, a kislány a hátam mögé áll, miközben felveszem a hátizsákom, és megkérdezi: „Elmész, mutáns?” – Nyerítünk a

röhögéstől. A folyosón leülök egy padra, és rázkódom. *Fájok magamnak. Sajnálom, hogy nem tudok legyinteni, és egyszerűen annyit mondani: „Lökött csaj!” – T. (H.) biztosan ezt mondaná, ha itt lenne. „Tanító néni, kérem, az a szóke azt mondta rám, hogy mutáncs, pedig én nem is vagyok mutáncs; tessék szívesnek lenni megmondani, mit jelent az a szó, hogy mutáncs?!”*

(Tütűűű!)
A lányok.
A lányok.
A lányok.
Angyalok?
Lehet. (Pedig úgysem.)

*Ballagtam éppen a körút felé
 S égtek lelkemben kis sláger-dalok:
 Közhelyek, kajlák, dőrék, divatok,
 Arról, hogy mutáncs vagyok.*

II. Szürke, fekete gombszemekkel

Á. O.-nak és R. B.-nek

Igen, talán megőrültem. Lehetséges.

Bármi lehetséges.

Két év után ismét gyerek lettem. Visszavonhatatlanul.

Játszom.

Ma fuvallat vagyok, gyenge szellő, holnap mező, vagy dús tölgyfaerdő; ha akarom, keringő hold, eső: aszerint változtatom alakom, hogy épp mely dimenzióban lakom.

Régi dalokat hallgatok. Egyszer, majd ha felnőttnél, visszajövök érted; / Leveszlek a hintáról, ne sírj addig, kérlek. Halász Judit. Mákosrétes.

Leülök a székre, lekapcsolom a villanyt – figyelek.

Este van.

Bennem látod mind a szépet. Én jelentem mind a jót. Én vagyok az ujj a kézen. Én vagyok uralkodó.

Bemegeyek az öcsém szobájába. Egy polcon elhagyottan, porosan hever szürke plüsskutyám. Ezerkilencszáznyolcvankettő óta ismer. Négy évvel ezelőtt, költözéskor, szinte sírva kerestem a dobozokban és ládáknban. Három napig boldog voltam. Aztán elbúcsúztam tőle. *Egy nagyfiúnak ne legyenek plüsskutyái.*

Most mindent szabad – hisz ismét gyerek vagyok.

Bennem látod mind a csúfot. Én jelentem mind a rosszt. Én vagyok a púp a háton. Alattvalód vagyok most.

Kutyám nem szól semmit. Szürkén, némán gubbaszt egykori helyén.

Csak néz rám fekete gombszemekkel.

– Száradó Vid

AZ ALAKVÁLTÓ

A lány állt, zuhogott rá a déli verőfény; az erő vele volt. Smaragdzöld szeme zafír Aszkrákat szórt, míg hátrasimította hosszú, hullámos, hollófekete haját. Egyedül volt. Ott állt a hegycsúcson, körötte zúgott a szél, alatta a rémítő mélység (min. 15–20 cm).

Ígazán itt, magányában tudott gondolkodni. Most például a harmadfokú egyenlet megoldóképletén, mert egy alakváltó sem lehet meg bizonyos alapfokú matematikai alapismeretek nélkül.

Lassan indulnia kellett. Új feladattal várta mestere, Xrrbrhhmhm. Némán meditálva elkezdte az átváltozást (a mélység leküzdésére) madárrá. Először tollakat növesztett, majd csórt is. Nekirugaszkodott, majd átszelta a levegőt – és BANG!!! (Máskor okosabb lesz, ha nem struccá változik. De ki tudhatta előre? A strucc is madár.) Mikor kissé magához tért a földre érés után, kimászott saját kráteréből, és útnak indult. Aztán eszébe jutott valami. Gyorsvonattá változott. Rövid tanakodás után azonban visszaalakult, mert azon a tájon nem voltak lefektetve sínek. Maradt a fárasztó gyaloglás.

Lassan beborult az ég; esni kezdett. Dörgött az ég – villámlott is. Bemenekült egy fa alá, aztán a villámláskor széndarabbá változott. Amikor elállt az eső, visszaalakult, és tovább folytatta útját. Másnap estére meg kellett érkeznie. Időközben leszállt az éjszaka; nem várta őt vacsora, meleg ágy – kénytelen volt a szabad ég alatt éjszakázni. Előtte a biztonság kedvéért felvette egy bokor alakját. (Milyen jó is volt egybeolvadni a természettel, messze mindentől!) Nem ért el hozzá a szörnyek hörgése sem, hiszen süket volt. Reggel visszaváltozott, és továbbindult. Ment, mendegélt. Fáradt volt már az úttól. Kissé elfásult a küzdelemtől. Talán mestere enged neki valamennyi szünetet az új feladat előtt... (Bár időben el kell kezdenie a harcot, mert messze van a közért, és bezár, mielőtt odaér.) Most tért vissza egy másik nehéz küldetésből: feladott egy levelet a postán. Ajánlva. A legközelebbi posta kilométerekre van. De itt, a pusztá csendjében elfelejtette minden gondját. Csak a csend volt – virágok, lágyszellő, hatsávós autópálya.

Estére végre megérkezett. Mestere háza felé indult, de máris tovább kellett mennie; nem pihenhetett meg. Így hát halkán sóhajtva átvette a bevásárlólistát, bánatában szatyorrá alakult, és lógó füllel elindult a sarki közért felé...

Ízelítőt adott az alakváltó lány kalandjaiból:

– Joker

ÜGYIS VISSZAFEKSZENEK

Életjáték a Szkénében

Vasárnap késő este van. Rémisztő időpont.

A helyszín még rémisztőbb. Hatalmas belmagasságú terek; visszhangos, koromsötét folyosók – ez a Múgyetem, amelynek második emeletén található a Szkéné Színház. A büfé előtt néhányan beszélgetnek, cigarettáznak.

Kezemben gyönyörű színekben pompázó plakátot tartok: „IMMT '99– 13. Nemzetközi Mozgásszínház Találkozó”. Az angolok előadását éppen lekésem, úgyhogy

türelemmel várom a szomszédból érkezett Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának *Tikk és Takk* című produkcióját.

Amíg a románok előkészítik a „terepet”, benézek az öltözőbe, a technikusok fülkéjébe és a díszletraktárba. A Szkénében minden helyiség kellemes, családias hangulatot áraszt.

Leülök a helyemre.

Két bohóc lép a színpadra. Körülöttük fekete-fehérre festett ácsolványok. A széleken egy-egy koporsó.

A bohócok pedig játszanak. Pontosabban: játsszák, hogy játszanak. Bolondoznak. Ugrálnak, rugdossák egymást. A könnyed kísérőzenét időnként megszakítja az óra ketyegése. Egy alkalommal mindketten a koporsóba fekszenek. Kopogtatnak, majd előbújnak, és folytatják életjátékukat. Egyikük lánynak öltözik. Hasa alatt hamarosan színes gumilabda-baba kezd nőni. S micsoda tragédia – a bohóc-asszony elveszti gyermekét! Bánatosan húzza elő ruhája alól leeresztett labda-magzatát.

A színész tragikus lény. (Valahol minden művész az.) A bohóc most magát meséli el nekünk. A néző pedig hol sír, hol nevet rajta – akárhogy is, az előadás légkörét döntően befolyásolja a két koporsó.

És hiába minden. Hiába táncolnak, viháncolnak, kergetőznek. Hiába mókáznak önfeledten (néha szinte Chaplin esetlenségét idézve).

Én tudom az igazságot: úgyis visszafekszenek.

– *Rózsa Dávid*

LEVELEK A VÁSZONHOZ 1.

Dzsedilovag, Drótvödör

Kedves Vászon Barátom,

nem is tudom, mit mondjak Neked azok után, hogy volt szerencsém megtekinteni jó ismerősöd, George Lucas *Baljós árnyak* című új alkotását.

Levelem rövid lesz, ámde velős.

Volt egyszer, húsz évvel ezelőtt, egy nagy film. Két másik követte – és megszületett a huszadik század egyik mítosza, csupa-csupa legendás alakkal (Yoda mester, Drótvödör, Obivankenobi és a többiek) és (nem utolsósorban) effektussal. Most pedig itt a folytatás-előzmény, és bőgni vágyom. Nem azért, mert rossz a film (nem az); nem azért, mert rosszak a színészek (nem azok; *Liam Neeson* különben is a kedvencem a *Schindler listája* és a *Rob Roy* óta); nem azért, mert rossz a sztori (nem az; bár két tengeri szörny előjövetele kicsit sok egyszerre a kisbolygó tavacsájában) – egyszerűen azért, mert ennek így semmi, de semmi értelme nem volt. Eljátszani valamit, aminek már húsz éve tudjuk a folyamányát – mire jó? Az embereknek új legendákra van szükségük, nem gyerekes magyarázatokra. Tudjuk úgyis, mi lesz Obivankenobi sorsa; a (Pesti Est filmszakértőinek szavaival élve) „tündibündi, aranyászóke kisgyerekből” pedig nagygőrény Drótvödör lesz a későbbiekben – sajnálkozni sem tudunk anyjától való elszakadásán.

Aludjunk egyet, és várjuk a legendát. Az újat.

Üdvözlő szerető barátod,

– *Vadász Dóri*

CLAIR: ŐSZI TÁJKÉP

Kanyarog az út, a vége a semmibe vész.
 Ködfedte tájon járok,
 körülöttem halálszagot hordoz a szél.
 Mellettem nyögnek a gallyak,
 felettem suttog a sárguló lomb.
 Az ősz van itt. Levelek rajta!
 – hulljatok, hulljatok!

1999. szeptember 4.

NÁDAS: A REMÉNY

Újra reggel van, és én megint rád gondolok
 A szerelem megszállt, s ez nekem már túl monoton
 Semmi nem jó nélküled, mert nem vagy itt velem
 Már jó ideje, hogy téged őriz a szívem.

A filmek sem nyugtatnak már, tudod
 Mert nem látom az arcodat
 Nem tetszenek a dalok,
 Mert nem hallom a hangodat.

Nem tudok így élni,
 Nélküled én nem létezem
 Csak azt tudom remélni
 Engem vár szíved.

NÁDAS: TUDOM, HOGY CSAK...

Tudom, hogy csak játszol velem
 De én tényleg beléd estem.
 Mindig csak ellöpsz magadtól
 Pedig megőrülök ajkadtól.

Csak te kellesz nekem
 Nem tudok élni nélküled.
 Behunyom lassan a szemem
 És téged látlak előttem.

Mit tegyek baby, mondd meg
 Most szeretsz-e vagy nem.
 Ne hagyj engem így gyötrődni
 Mert volt időm átgondolni.

Érzem, ahogy hozzámérsz
 A szemed a szemembe néz.
 Megbabonázol, mint mindig
 Ezt már nehéz kibírni.

Velence, 1999. augusztus 1.

HOGYAN LEGYÜNK BOLDOGTALANOK

avagy az önsorsrontás tudománya

Amikor először olvastam ezt a címet, én is pont ugyanarra gondoltam, mint most Te. De kezdjük az elején:

Történt egyszer egy borongós, szeles, őszi délutánon, hogy elindultam a könyvtárba (ugyanis már tornyosultak a felszólítások az asztalomon, hogy vigyem vissza a könyveket). Tehát határtalan lelkesedéssel, tonnás hátzissákkal a hátamon, mit sem törődve a széltől arcomba vágott esőcseppekkel, nekivágtam Az útnak. Villamossal. A vidáman zötykölődő járművön eltöltött röpké húsz perc alatt láttam öreg néniket, nyilván azért voltak olyan szörnyen ráncosak, mert egész életükben folyton nevettek; apró gyerekeket, akik biztosan azért sírtak, mert olyan sok csokit ettek, hogy egy icipicikét megfájdult a gyomruk; férfiakat, akik nagy aktatáskákat cipeltek, valószínűleg olyan sok érdekes olvasnivalójuk volt, hogy nem fért máshova; összeráncolt homlokú, lógó orrú, fiatal lányokat, bizonyára akkor kaptak főszerepet egy színdarabban, és gyakorolniuk kellett a grimaszolást; hangoskodó srácokat, akik feltehetőleg örömmel vállalták a feladatot, hogy minél több káromkodást gyűjtsenek össze; és egy sovány, kifakult szőrű kutyát, biztosan annyit simogatta a gazdája, hogy nem volt ideje enni és még a szőre is lekopott.

Leszálltam a villamosról, éppen bele egy kutyagumiba. Szerencsém lesz! – nyugtáztam örömmel. Elindultam a zebra felé, épp zöldről pirosra váltott a lámpa, így volt időm megállni elmélkedni. Felnéztem a sötétszürke felhőkre és felsóhajtottam:

- Ez így nem mehet tovább! Olyan szép a világ és olyan boldogok az emberek!

Közben a lámpa ismét zöld lett, átmentem és már meg is érkeztem úti célomhoz. Miután a könyvtárosnő kérésére hozzájárultam a könyvtár anyagi gyarapodásához, elindultam, hogy keressek valami érdekes olvasnivalót. Már jó félórája bóklászhattam fel s alá, amikor egy könyvespolcra lettem figyelmes:

Tucatjával sorakoztak rajta a sikerkalauzok, a hogyan legyünk elégedettek, szépek, gazdagok, kiegyensúlyozottak típusú könyvek. Nevetnem kellett a szerzők naivitásán, ugyan kinek van rá szüksége, hogy ilyeneket olvasson, hiszen mindenki remekül érzi magát! Ekkor megláttam egy vékony, zöld könyvet, a címe: Hogyan legyünk boldogtalanok avagy Az önsorsrontás tudománya.

Na, ez már valami! – gondoltam – Ez igen! Ez az, amire szüksége van az embereknek!

Rögtön ki is kölcsönöztem a könyvecskét és alapos tanulmányozásnak vettem alá:

A szerzők (Dan Greenburg és Maria Jacobs) két részre osztották művüket:

Az első részben Magányos Önsorsrontó Módszerekről olvashatsz, megtanulhatsz az önkínzás alapismereteit, a Negatív Gondolkodás Képességét, megismerkedhetsz a Kilenc Klasszikus Kedvrontó Helyzetgyakorlattal és megtudhatod mik a Tépelőds Optimális Feltételei (TOF), stb...

A második részben Társas Önsorsrontó Módszereket találsz, elsajátíthatod, hogy hogyan veszítsd el a barátaidat, ismerőseidet, hogyan kerülj el a mély, romantikus

kapcsolatokat vagy, ha ehhez már késő, akkor, hogyan tedd tönkre őket. Ha lelkiismeretesen követed a könyv összes tanácsát, akkor kemény és szívós munka, sok kitartás után elérheted a célt: az egyedüllétet és a Személyre Szabott Totális Gyötrelmet.

Addig is, amíg sikerül beszerezned ezt a nélkülözhetetlen alaplívet, íme egy kis ízelítő belőle, hogy most rögtön elkezdhesd gyakorolni az önsorsrontás művészetét:

I. Kapcsolatromboló Manőver (KRM): A nagy szerelmi teszt

1. lépés:

Te: Szeretsz?

Ő: Hát persze.

2. lépés:

Te: De igazán?

Ő: Igazán.

Te: De tényleg igazán?

Ő: Tényleg igazán.

Te: Biztos vagy benne – abszolút biztos?

Ő: Igen, abszolút. *(Szünet)*

Te: Tisztában vagy a „szeretni” szó jelen-

tésével? *(Szünet)*

Ő: Nem is tudom.

Te: Akkor hogy lehetsz biztos abban, hogy szeretsz? *(Szünet)*

Ő: Nem is tudom. Talán nem is vagyok biztos.

3. lépés:

Te: Nem vagy biztos, igaz? Értem. Hát ha nem is vagy biztos benne, hogy szeretsz, akkor szerintem nincs sok értelme továbbra is együtt maradni. Igazam van? *(Szünet)*

Ő: Nem is tudom. Talán tényleg nincs értelme. *(Szünet)*

Te: Szóval időtlen idők óta bolondot csinálsz belőlem, igaz?

Ez a manőver a Nagy Szerelem bármely fázisában alkalmazható, de úgy tűnik, hogy különösen jól illik kisebb flörtök, romantikus etyepetyék, kalandok, románcok kezdeti szakaszához, ezért első, komolyabb hadicsekként ezt javalljuk.

II. Néhány mazochista trükk kezdőknek

1. Írd össze azokat az ismerőseidet, akik fiatalabbak, viszont sikeresebbek. (És azokat az osztálytársaidat, akiknek több nyelvvizsgálója és OKTV győzelme van, viszont kevesebbet járnak iskolába.)

2. Állíts össze egy kis emlékeztetőt azokról a javakról, amelyeket majdnem megszerezteél, de aztán elpuskáltál.

3. Egy lapra írd össze azokat a nagy tetteket, amelyeket te már nem vihetsz végbe.

4. Fogj egy kórbonctankönyvet, másold ki tíz halálos betegség tüneteit, aztán vesd össze, hányat ismersz föl magadon.

5. Miután otthagysz egy baráti társaságot, próbáld elképzelni, miket mondhatnak rólad.

Sok „sikert” az önsorsrontáshoz!

– Bernáth Andrea

u.i.: S végül hasonlítsd magad össze a túloldalon található négy, találmra kiválasztott földi halandóval, hogy reálisan értékelhesd saját eredményeidet. *(közismert szerény-ségünk következtében nem a saját fényképeinket raktuk be összehasonlítási alapnak. – a szerk.)* Ha van hozzá bátorságod, lapozz!

A. Einstein találmányi tisztviselő 26 évesen alkotta meg a relativitás elméletét.

Jenny Lind svéd énekesnő olyan népszerű volt, hogy a férfiak fejenként 653 dollárt fizettek, hogy hallják a hangját.

A kis Mozart már 8 évesen elkészült első szimfóniájával és a három szonátájával.

Abdullah al-Salim kuwaiti közalkalmazott heti bére 7 280 000 dollár. 2 óra 40 perc alatt keres annyit, mint egy átlag-amerikai egész életében.

Mielőtt megnéznéd ezeket a képeket, és elolvasnád a hozzájuk tartozó szöveget, lapozz vissza és mélyedj bele az előző oldalon lévő cikkbe!

BÖGRE AZÚR

A kötet a Könyvhétre jelent meg, a kék minden árnyalatát felvonultató kötésben. Néhány nap alatt az összes létező példányát elkapkodták, úgy hallottam, még a raktárban sem maradt belőle. Kortársköltővel ritkán esik meg az ilyesmi – elsőkötetessel pláne.

Szóval, itt van ez a *Bögre azúr* címet viselő versgyűjtemény. Több, mint három hónapja minden nap olvasok belőle valamit. Hogy miért? Mert jó. Nem mélyenszántó, világmegváltó gondolatok kavarnak benne, nem elmélkedik a lét vagy nemlét problémáin (azért a szerző – úgy melleleg – elhajít egy ilyen strófát: „Kimondok minden mondhatót / (a fecsegésben annyi báj van), / de bárcsak volna arra mód, / hogy mibenlétem konstataáljam.”), csak beszél, beszél, beszél – sodrón, lendületesen, mint az *Így írtok ti*. Tökéletes versparódiák valóságos kincsestára ez; Lator László szavaival: „káprázatos verspalota.” S tényleg, egy *útvonal*dal végén egyszer csak megjelenik *Az albatrosz* első szakaszának rímeiben is tökéletes átírata: „A költő is ilyen, e lomha lény tesója, / kinek határidő a dal, dugó a lét...”

A rengeteg szépség mellett pedig felcsillan a Bögre azúr két legnagyobb darabja, a Petőfi költészetét summázó *Petőfi Sándor*, valamint a *Változatok egy gyerekdalra*. A *Változatok...* a „Boci boci tarka” kezdetű versikére alapozva mutatja be a magyar klasszikusok és moderneik költészetének legjellegzetesebb stílusjegyeit. Ezek a versek annyira tökéletesek, hogy akár egy Csokonai („Odahagytam borozásim, Feledém víg torozásim, / Míg te éltetóm valál, / Pegazomról leugortam, / Csak terajtd bocigoltam, / Nem csaldosott a halál...”), egy Berzsenyi („Hol kószáltak el hajdani borjaink? / Zengő hangjuk a múlt berkein elhagyják, / Nem szól nélkülük itt víg Philoméla sem, / Csak bús őszibogár röhög.”), egy Ady („Álltam a Pusztán, álltam állván, / Kérődzve, bögve, búsan, árván, / Mikor, hahó, / Rámtörtek csülkös kis zeuszok.”) is írhatta volna őket – ha a szóhasználat nem lenne néhol teljesen hétköznapi.

Ennek a kötetnek ez a legnagyobb erénye: úgy keveri a költői szóhasználatot a köznyelvvél, hogy mégis egészen tökéletesen jellemzi az adott költőt. S ha néhányaknak eszébe jut (miként Lator Lászlónak is), hogy vajon mi értelme van ennek a költészetnek, van-e értelme egyáltalán: akkor azt mondom, Karinthy első kötete nemzedékek legkedvesebb olvasmányélményeinek egyike volt, pedig a szerző nem akarta vele meghódítani a Parnasszust. Abban azonban mindenkinek igaza van, hogy itt nem lehet, nem szabad megállni – s biztos vagyok benne, a költő hihetetlen tehetsége, formaérzéke révén meg fogja találni saját hangját és mondanivalóját.

Majd' elfelejttem: ki is ő?

Az, aki számunkra remélhetőleg még sok szép verset, remeket ell.

Varró Dániel.

(Varró Dániel: *Bögre azúr*. Magvető, 1999.)

– Rózsa Dávid

ALFONZ BÁCSI OLDALA

Alfonz bácsi beteg

Kedves kisgyermek, vagy nem is tudom, hogyan szólítsam magukat, illetve titeket – szóval, kedveseim, sajnálatos hírt kell közölnöm magukkal, illetve veletek: Alfonz, a ti kedves író bácsitok, beteg. Ezért küldök most nektek *én* cikket. Biztos hallottatok már rólam; a nevem *Klárka* (férjem, *Ervin*, aki az Alfonz fia, csak Pipikének szólít). Őszintén meg kell vallanom, fogalmam sincs, miféleképpen szokott az apósom írni. Ez egyben azt is jelenti, hogy még nem láttam a Fregatt egyetlen számát sem. Nem haragszik, Főszerkesztő Úr? (*kikérem magamnak – a főszerk.*)

Gondolom, biológiával kapcsolatos izékkal szokta traktálni az olvasóközönséget.* Otthon állandóan a legújabb kutatásokról tart előadást. A múltkor ráadásul számolgatni kezdett, és kisütötte azt a sületlenséget, hogy nem is az idei lesz az évezred utolsó esztendeje. Tisztára megkavarodott az elméje; hát mit vitatkozik, ha a *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* meg a többi világosan leírja az igazságot?! Hát nincs igazam?*** Mondtam is rögtön, ne foglalkozzon a matematikával; hagyja azt a matematikusokra. Közben teleraktam tárkonnyal a nyamvadt csirkét – olyan keserű lett, hogy majd' belepusztultam.

Azért nagyon szeretem az Alfít. Néha ugyan kicsit bolondos, de alapjában véve jó ember. És kitűnő üzleti érzéke van. Emlékszem, tavaly kivitt az Ecsere fél mázsa cukkinit, dinnyét meg tököt. (Az a mániája, hogy hatalmas növényekkel ülteti tele a kertet.) Amikor kipakolta az árut, egy középkorúnak látszó hölgy lépett mellé.

– Jó a töke, bácsi? – kérdezte.

– Préma – felelte a kópé, és csettintett is mellé. Hát nem hazudott, amikor az egész iztelen és férges volt!?

Hú, be kell fejeznem, mielőtt bejön elköszönni. A borítékot, azt hiszem, az éjjeliszekrényre, az altató mellé tettem. Igen, ott van. Sajnálom, hogy mindössze ennyit tudtam mesélni nektek, de vacsora után véletlenül bevettem egy altatót. Félálomban ennyire futotta. Mindenkit sok szeretettel üdvözöl

– *Klárka*

U. i.: Remélem, novemberre felépül az Alfí. Ha nem, majd az Ervin kiókumlál valami eredetit. Jó lesz, ugyi?

* Na, még jó, hogy elcsórtam az éjjeliszekrényről ezt a levelet. Legalább tudom, hogy a menyem azt képzele rólam, a biológián kívül képtelen vagyok másról beszélni. Kérem tisztelt Főszerkesztő Urat, hogy értesítse Klárikát véleményének helytelen mivoltáról. *Alfonz bácsi* – Kedves Alfonz bácsi! Megpróbálok eleget tenni kérésének; ugyanakkor felhívom Ön és igen tisztelt menyé figyelmét, hogy a Fregatt Diáklapot mintegy négy hónapja *nőnemű* főszerkesztő irányítja. Ez a magyar nyelv szabályainak értelmében (legalábbis tudomásom szerint) némi akadályt jelent az *úr* szó használatát illetően. Őszinte híve, *D.*

** Nincs, aranyom. De hagyjuk. Kár minden szóért. *Alfonz bácsi.*

Világszám!

A JÖVŐ HÉTEN
vadonatúj újság indul
a Fazekasban

Új!

Szenzáció!

tartalomjegyzék,
nélkülözhetetlen infók,
teljesen új viccek,
osztálykirándulás-beszámolók,
levelezési rovat,
tudományos híradások,
mély interjúk,
elgondolkodtató monológok,
észbontó filmkritikák,
váratlan aranyköpések,
buli elő- és utózatok

**... és egyéb eredeti ötletek
csak itt, csak neked, csak tőlünk!**

Továbbá:

csajok, autók és foci
pasik, púderek és románcok
puska, blöffölés és lógás

Mi nem vagyunk olyanok, akik
csak ígéretnek! (De nem ám!)

Gyere velünk egy új világba!

Gyorsabb, mint a Papírhájó.

Fiatalosabb, mint az Ole Ső.

Tökösebb, mint a DÖK-ös lap.

Sikamlósabb, mint a Csúsza.

Interaktívabb, mint a Fét@g.

Tartalmasabb, mint a Borozó Sumák Jellemrajza.

Jellemzőbb, mint a Megjárom.

KUTYAVILÁG 5. VAKVEZETŐK

Sajnos, nagyon sok ember születik úgy, hogy szemeivel nem láthatja a világot, vagy élete folyamán veszíti el látását. Ezeknek az embereknek egy-egy speciálisan kiképzett vakvezető kutya nagyon sokat segíthet életük megkönnyítésében. Tehát az ember ismét négy lábú barátjához fordul segítségért. Most pedig szeretném bemutatni azt, hogy hogyan indult útjára ez az egész mozgalom és azt, hogy milyen módszerrel tanítják meg a fiatal kutyákat erre a különleges feladatra.

Már az ókori Görögországban és Rómában is a különböző rajzokon és festményeken a vak ember segítőtársa a kutya volt, persze ezeket az ebeket még nem képezték ki, csak gazdáik tanították őket. Az ilyen célt szolgáló kutyák tervszerű kiképzése a 18. században kezdődhetett. Az első írásos munka 1819-ben jelent meg *Kézikönyv a vakok kiképzésére* címmel. De az egész folyamat igazából az első világháború után vette kezdetét, azzal a céllal, hogy akik a háborúban látásukat elveszítették, vakvezető kutyákat kapjanak maguk mellé. Így az első vakvezető kutyakiképző központot 1915-ben Németországban hozták létre. Tíz évvel később Nagy-Britanniában megalakult a vakvezető kutyák kiképzésével foglalkozó szövetség. Amerikában először egy németjuhász kutyát képzett ki egy John Sigykin nevű kutyatenyésztő. Az eb egy vak szenátorhoz került, s ez a próbálkozás olyan sikeresnek bizonyult, hogy hatására megalakult a Látó Szem társaság. Ők eleinte csak megvakult katonák részére képezték ki kutyákat, de 1929 óta sok ezer vak ember mellé adtak látó társat.

Az Egyesült Államokban tudományosan is megvizsgálták ezt a kérdést, s az 1940-es évektől állatorvosok és szakértők segítségével megkezdték a vakvezető kutya-kiképzés elméleti és gyakorlati alapjainak kidolgozását. Ezzel egyidőben pedig sorra alakultak a vakvezető kutyákat kiképző iskolák, de közülük is a legtekintélyesebb - és egyben a világ legnagyobb ilyen iskolája is - a San Rafael melletti *Guide Dogs for the Blind (Vakvezető kutyát a vakoknak)*. Ez az egyesület 1946-ban 109 kutya közül mindössze 9-et tudott eredményesen kiképezni, de ma már 90–95%-os sikerrel dolgoznak. Mindez annak köszönhető, hogy az ebek rátermettségét már kőlyökkorukban megvizsgálják, s így könnyebben tudnak szelektálni

Közülük, tehát csak a feladatra alkalmas ebeket választják ki.

Maga a kiképzés ez után a kiválasztás után kezdődik. A San Rafaelben a 6. héten kezdődik az egyéni szocializáció, amely az az időszak, amikor a kiskutyában kialakul a maximális érzelmi vonzódás az emberhez (ez a kritikus időszak 5-12 hetes koruk között van), a 8. héten pedig már az első gyakorlatok el is kezdődnek, ez azt jelenti, hogy hetente egy alkalommal szocializációs leckét kapnak. Ezeket a gyakorlatokat annyira érzelmi befolyásnak teszik ki őket, és annyi tapasztalatot szerezhetnek, amennyit csak képesek befogadni, de eközben az alap engedelmességi formákat is elsajátítják, ami azt

jelentí, hogy 12 hetes korokra már láb mellett pórázon vezetik őket, parancsra apportíroznak, ülnek, visszamennek kiképzőikhez. Kenelekben nevelkednek, s szinte minden alkalommal más kiképzővel dolgoznak, akik csak dicsérhetik, s nem büntethetik őket. 3 hónapos koruktól úgynevezett előnevelő otthonokba kerülnek, ahol családi környezetben folytatódik tovább a kiképzés. Egyébként 12 hetes koruk után minél hamarabb kerülnek otthoni kiképzőkhöz, annál nagyobb az esély, hogy jó vakvezető kutyákká váljanak.

Ahogy betöltik első életévüket, újra visszaviszik őket San Rafaelbe, ahol további három hónapos kiképzést kapnak, s amelyik kutya itt nem felel meg a követelményeknek, azzal már nem foglalkoznak tovább. Tehát a kutyát kiképeztük, most már csak a világtalan embernek kell megtanítani, hogy hogyan is kell bánni egy ilyen kutyával. Mindenek előtt megvizsgálják a kutyát igénylő ember viszonyulását a természethez és az állatokhoz, ugyanis nem mindenki alkalmas arra, hogy egy kutyával szoros kapcsolatot teremtsen és együtt éljen vele. Az sem mindegy, hogy milyen „párokat” hoznak össze, mert egyes kutyák alkatalig inkább férfiakhoz vagy inkább nőkhez valók.

A tanulás után következik a szoktatási idő, mely sok munkát, következetességet, türelmet, de főleg nagyon sok szeretetet kíván meg mindkét féltől. Ez akkor zárul sikerrel, ha kialakul kettőjük között a kölcsönös bizalom, s a kutya teljes odaadással segíti gazdája életét.

Milyen fajták alkalmasak erre a felelősségteljes feladatra? Természetesen a *németjuhász* kutya, aztán a *labrador retriever*, *bernáthegyi*, *újfulandi*, *airedale terrier* és néhány keresztezett fajta is. Közülük a labrador retrievert mutatnám be közelebbről:

A legenda szerint az újfulandi és a vidra keresztezéséből jött létre, de ez persze csak legenda, hiszen ilyen párosítás nem létezik. A valós történet az, hogy egy Malesbury gróf nevű angol arisztokrata figyelt fel erre a fajtára az újfulandi halászok között, akik arra használták ezeket a kutyákat, hogy a hálóból kiszabadult halakat megfogják. Ugyanis páratlan úszók és a jeges vizet is jól bírják. Tehát ez a gróf 1820 körül meghonosította ezt a fajtát Angliában, ahol arra képezték ki őket, hogy a lelőtt vagy megsebesített vadat megkeressék és elhozzák. Innen származik melléknevük a *retriever* (retrieve: elhoz, apportíroz). Rendkívül intelligens, hűséges, türelmes kutyák s ilyen kíváló tulajdonságaikkal magyarázható, hogy kitűnő vakvezetők.

Végül szeretnék említést tenni a vezető kutyák egyik egyedülálló tulajdonságáról, az értelmes engedelmességről, mely azt jelenti, hogyha a kutya úgy érzi, hogy a gazda parancsa veszélyt jelenthet, saját belátása szerint megváltoztatja. Például, ha az úton való átkelésnél a gazdát becsapják a hangok, de az eb látja, hogy még nem kelhetnek át, nem engedelmeskedik az „előre” parancsnak, csak akkor, ha már veszély nélkül át lehet kelni.

Mindent összevetve tehát egy vak ember számára egy kutya sokkal többet jelent, mint a fehér bot, mert a négy lábú segítő társ eleven, érző lény, aki rengeteg örömet nyújthat gazdájának.

(Forrás: Szinák–Veress: Ó, azok a csodálatos ebek!)

– Perity Ilona

Kedves Dr. Love!

A nevem Peti. Szörnyű dolog történt velem:

Egyik hétfő délelőtt álltam a ház előtt, vállamon az iskolatáska, de nehéz! Szívem jobbra húzott, de balra van az iskola, eszem sügta: Menj oda! Nem tudtam, hogy mit tegyek, amikor *arra jött egy kislány.* Már kétszer láttam azelőtt a buszon. Gondoltam, az eszem *helyett jobb, ha a szív vezet,* hát elindultam utána. Hű, hogy riszálta a popóját! Nem is figyeltem, merre megyünk, mígnem egyszer csak... *Ó, de szörnyű pillanat! Rászedtettem jól magam,* ugyanis a sulinál kötöttünk ki, és ő bement! Ráadásul olyan szörnyen nehéz az iskolatáska! Azóta itt szobrozok a sulis előtt, nem tudom, hogy bemenjek-e? Csalódtam a világban, de legfőképpen a női nembem!

Kedves Peti!

Ne ess pánikba! Attól még, hogy a kislány bement az iskolába, még nem biztos, hogy órára jár. Az is lehet, hogy éppen olyanokkal akar találkozni, mint Te. Ne várd meg, amíg kiesik a kezéből a zsebkendő, menj a dolgok elébe! Az iskolatászkát semmiképp ne hagyd otthon, mert különben azt hiheti, hogy tisztességtelenek a szándékaid. Ennyi nehézséget vállalnod kell.

Kedves Doki!

Hogy szerezzem meg azt az édes, kedves, helyes, izmos, intelligens, művelt, dús hajjú, megfelelően illatozó, barna, sármos, vidám, cukorfalat fickót, aki a szomszédomban lakik? Már mindent megpróbáltam. Becsöngettem hozzá, rámosolyog-

tam, és azt mondtam:

– Kata vagyok, nincs egy Pepsid?

Mire ő azt felelte, hogy neki ugyan nincs, de a szemközti közértben biztosan találók. Ezek után sört lóbáltam az ablaka előtt, de ez sem hatott. Kipróbáltam a Zen-t az Impulse-tól, de még ez az illat sem hozta lázba. Ekkor kezdtem gyanakodni, hogy talán korpás a hajam, de hiába volt minden sampon, nem figyelt fel rám. Most már nem tudom, mit kéne még tennem...

Talán Szilviát szereti?!

Kedves Kata!

Természetesen Dr. Love-nak nem okoz problémát megoldani egy ilyen problémát, akármennyire is matematikus a probléma. Vagyis a probléma megoldása: Nézz szembe a problémával, mindenféle problémázás nélkül, keresd meg a probléma problémamentesen megejthető elhárítását!

Máskor is szívesen segíték!

Kedves Doki!

Komoly problémával fordulok Önhöz:

Telihold idején furcsa késztetések szoktak rám törni. Van úgy, hogy földig érő hálóköntöst öltök, és úszósapkát húzok a fejemre, és így járom éjnek évadján a várost. Máskor meg – el sem merem mondani – egész éjjel... Hm, szóval egész éjjel egy tál lencséből válogatom az ocsút. Talán beteg vagyok? Egyszer már voltam pszichológusnál, aki azt mondta, hogy Hamupipóke komplexusom van, de a hálóköntösözést ő sem tudta megmagyarázni.

Kedves Problémákkal Küszködő!

Kérdésed jogos. Nyilván tudod, hogy a problémák általában a gyer-

mekkorban gyökereznek. Gondolom, esetekben az lehet a gond, hogy egyetlenegyszer sem mesélték el neked végig Hamupipőke történetét, ez pedig – tudat alatt – mély torzulásokat okozott igazságérzeted fejlődésében. Ráadásul...

Kedves Doktorúr!

Szörnyű rémálom gyötör már napok óta: Egy hosszú úton ballagok iskolatáskával a hátamon, sötét van, majd meghalok az álmoságtól, fázom és különben is! Megyek, megyek, mendegélek, míg nem elérek egy nagy-nagy épületig, ami fenyegetően tornyosul fölém. Igen, ez az iskola – ismerem föl. De, olyan furcsa! Kitér a kapuit (mintha csak a szája lenne), és tudom, hogy be kell mennem. Amint belépek, szélvihar söpör végig az üres és sötét folyosókon, és valahonnan hátborzongató kacagás hangzik fel. Felsikoltok, megfordulok, hogy kifussak az ajtón, de zárva van! Valahol mélyen érzem, hogy soha nem fogok tudni szabadulni ...

Mit jelenthet ez az álom?

Kedves rémálommal küszködő!

Álmaink a valóság élményein alapszanak, azt próbálják sűrítve feldolgozni, amit a valóságban nem sikerül. Mivel álmodban visszatérő motívum az iskola, ezzel kapcsolatban van rossz élményed. A bezárt ajtó és a „soha nem fogok kiszabadulni...” arra utal, hogy ébren túl sok időt töltesz a suliban. Próbálj meg reggel 8-ra odaérni, és 4-re hazamenni. Lehet, hogy így sok buliról és szakkörről kell lemaradnod, de megszabadulsz a lidérces álomtól. – Dr. L.

CSAGSI-PACSI

Ebben a játékban egy olyan kifejezést keresünk, amely két részből áll, és a részek csak az első betűjükben különböznek. Például ha a feladvány *Szamar gyermeki üdvözlése*, és az első két betű *Cs, P*, akkor a megfejtés: *csacsi-pacsi*. Hasonlóan: ha a feladvány *Rokonszenves férfi gyógyszerész (Sz, H)*, akkor a megfejtés: *szimpatikus hím patikus*. A továbbiakat már nektek kell beküldnetek:

1. Ápoltalan kis állaton ugyanolyan állat. (T, B)
2. Magyar állóvíz állata: egy kirántva népszerű állat. (B, H)
3. Nagy költőnk hozzátartozói. (Cs, R)
4. Mindenkit megelőzve eszik ez az egyed a réten, uram? (L, L)
5. Az örültek orvosa, fájdalom, távozik. (E, E)

Most jöjjön néhány fogósabb:

6. Két vankosba kerül a rövid üdülés. (P, P)
7. A hét második napján ez a páncél takarja a bőregeret. (K, F)
8. Az erdei állatfiú jár-e még a lányok után? (K, M)
9. Számos intézménybe önvédelmi eszköz juttat el. (S, B)
10. Népi gyümölcs tartóztat e napon. (P, M)

Ha már mind megvan, jöjjön a bónuszkérdés: Mi a feladvány (11.), ha a megfejtés a következő: *Buszon hatalmas orvvadász kalaposan tikcsavart dug asztalába, s badar álma: |Huszonhat alma sorvad, ászka lapos, antik csavart, dugaszt a lábasba darál ma.*

– Hraskó András (8.c) gyűjtése

MINDENT VAGY SEMMIT

Sajnos a tévében már nem láthatod, de mi gondoltunk rád. Hat témakör (A1–A6) és két bónusz (B, C). A kérdések előtti számok a megszerezhető pénzüsszeget jelölik Európában. Ha néhány kérdést túl könnyűnek találsz, az azért van, mert papíron és nem élőben játszol. Gombra fel!

A1. Magyarra: Fordítsd magyarra!

0. angolról: root of 121 (*mintamegoldás: eleven*)

5 a. angolról: I too, you not, good too, you not.

9 b. latinról: Si vita mala, Caesare Senata, reparas andit.

12 c. eszperentéről: kerekekre szerelt fedeles szerkezet, mely fellegek felett berregve lebeg, s vele sebesen mehetsz

14 d. eszperentéről: este festve, jelmezben nevettem meg keseregtem

15 e. eszperentéről: megfejve tejet nyersz

15 f. eszperentéről: kezdeddel keskeny lemezeket veregetve kellemes, esetleg kellemetlen zengzeteket petyegtethetsz

15 g. eszperentéről: Tehenek gyermeke, tehenek gyermeke fekete pettyes. Se szerve, mellyel zengzeteket fejbe bevehet, se... (fejezd be a meghatározást is!)

A2. Irodalom

0. Ki írta a *Talpra magyar* című verset? (*senki; a Nemzeti dalról van szó*)

5 a. Sarkadi Imre drámát írt *Az elveszett paradicsom* címmel. Ki írt ugyanilyen címmel eposzt?

9 b. Miért nyer sakkjátszmát Olga Lenszkij ellen az *Anyegin*ben?

12 c. Kik szerkesztették az 1788-ban induló első magyar irodalmi folyóiratot, a *Magyar Museum*-ot?

14 d. Ki írt először Dante-életrajzot?

15 e. Ki írta az első latin ars poeticát?

15 f. Hogyan változott meg az ars poetica kifejezés jelentése az évszázadok alatt?

15 g. Ki volt az az angol romantikus költő, aki átúsztta a Hellészpontoszt?

A3. Betűrend: A betűsorrend variálásával újabb értelmes szó keletkezik.

0. vadász-madár – vidám mimika (*sólyom – mosoly*)

5 a. láp – macska szokott

9 b. durmol – kötömb

12 c. etetőrét – foglaló

14 d. nem szakember

15 e. önérzetes – papírórzó részleg

15 f. szarvas állat – tüstént

15 g. hasas üvegedény – disszociál

15 h. fiatalember – legfontosabb rész

15 i. egyesek – testi jóérzés

A4. És: Fejezd be a mű címét!0. Grimm: Piroska és (*a farkas*)

5 a. Dosztojevszkij: Bűn és

5 b. Weiner Leó: Csongor és

9 c. Petőfi: Lant és

12 d. Thomas Mann: Mario és

14 e. Erik Kästner: Emil és

15 f. Schiller: Ármány és

15 g. Steinbeck: Egerek és

15 h. Bédier: Tristan és

15 i. Gluck: Orfeusz és

A5. Tájnövény: Melyik növényt jelölik az adott tájszavak?0. élet, ílet (*búza*)

5 a. gruja, kompér, pityóka

9 b. szőrösfüge, bicske, köszméte

12 c. makuka, tányérvirág, szotyola

14 d. vadmák, mákvirág, papucs

15 e. boroszlán, szelönce, tengeribodza

A6. Városszél: Egészítsd ki mindkét oldalon ugyanazzal, hogy városnév legyen!0. ... szi ... (*Budakeszi, Szigetvár*)

5 a. ... hegyes ...

9 b. ... fok ...

12 c. ... szeg ...

14 d. ... ró ...

15 e. ... stock ...

15 f. ... szék ...

B. Reklám. Mivel a Fregattnak nincs szoros kapcsolata a kereskedelmi televíziókkal, a reklámot is a játék résztvevőinek kell prezentálnia (vagy ha papíron dolgoztok, a szöveget kitalálni). A helyzet a következő: A *Fuser* cég csapnivaló termékeket gyárt, és téged bíz meg azok tetszetős bemutatásával. Írj frappáns reklámszöveget, amely megnyeri a tévénezőt, de – mivel egy reklám nem hazudhat – igazat mond a termék minőségéről. A választható termékek a következők: mosópor, tisztasági betét, cigaretta, kávé, sampon, női dezodor, férfi dezodor, borotva, kedvezményes hitel, sör, telefon, utazás. (Az nem jelent bónuszpontot, ha valaki fel tud sorolni ilyen valódi termékeket.)

C. Szavak betűit kevertük össze. Rakd helyes sorrendbe ezeket a betűket, és találd meg az eredeti ragozatlan köz- és tulajdonneveket: ama lok, zrkoié, némy lé, némy ék, Amig Rt, metyege, Imola pi, Imola pé, déma lok, néma luk, néka ker, népa lat, dámi lok, téma ret, loha lok, déva lok, amig szr, néma kór (*ez két szó*), barma lok, nima loáa, néma elok, luma elok, néma tyok, rág ís roz, nésa lokip, némulok mán (*ez is két szó*)

Jó szórakozást!

– Peter Taylor

Ehavi rejtvényünkben híres hadvezérek nevét rejtettük el. Feladat: minél többet megtalálni közülük, majd beküldeni a Fregatthoz. Jó rejtvényfejtést!

Z N O T G N I L L E W G L E E D I M
 S Z S Z K L L E W M O R C B J A V A
 O S Ó P J U L I U S C A E S A R Á R
 R É P Ü R R H O S Z E N B Á I E S I
 Ü D K R E T P Ö Z R K T E R L I H U
 K Á U W I S U I N O T N A D O O U S
 S I T N N Z I G Y D L F B N C S N N
 O B U I Á G R K Á N O E L A C Z Y Á
 M I Z E Y T L Í R Á M S Ü K U Y A K
 L K O T T Ú T N N S S Z C I C R D Z
 Á L V S T S G I A Y C Ó H D E E I S
 B A R N O C Ö Z L G I J E A T M J I
 I I B E B L R S L A P M R H N O Á G
 N D K L K U G I U N I E I J O G N N
 N A Á L A B E P S É O B B K M T O I
 A R S A V O Y Á I J E N Ő A L N S S
 H F Z W D R Ú L Ő N A P Ó L E Ó N Z
 V O K U S Z S É D Á I H T L I M S D

Fregatt Diáklap

1999. október–november

Megjelenik a Fazekas Mihály Gimnáziumban
 mindenféle időpontban és mindenféle betűkkel.

Főszerkesztő **Bernáth Andrea**
 Szerkesztők **Rózsa Dávid**

Dunkel Petra

Perity Ilona

Szalai Vivi

Költő András

Rajzok **Kerekes Anita**

Bogár

Dobó Eszter

Oldaltervek **Szabó Péter**

Felelős kiadó **dr. Jóvér Béláné**